І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 205. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1972 No. 205. VOL. LXXIX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 3 листопада 1972

ФЕДЕРАЛЬНІ ЧИННИКИ ВІЗЬМУТЬСЯ докладно перевірити діяльність Бюра Імміграції і Натуралізації. Вже тепер виявлено, що в тому Бюрі деякі службовці замішані в невідповідні справи, як підпрачування за шкідне поладнання натуралізаційних документів, підплачування за перевіз якоїсь особи до ЗСА та ін. В перевірці будуть брати участь представники Юридичної підкомісії Сенату, Департаменту Юстиції й поліційні чинники.

НА НЮ ЙОРКСЬКІЙ БІРЖІ ПАНУЄ велике пожвавлення, викликане надіями на швидке замирення у В'єтнамі. Торгівля цінними паперами досягла за останні дні майже рекордового рівня за увесь 1972-й рік.

ДЕПАРТАМЕНТ РІЛЬНИЦТВА ПОВІДОМИВ, що комуністичний Китай вирішив зробити ще більші закупи зерна в ЗСА, чим дотепер. Корпорація Дрейфуса вже тричі продала зерно Пекінові, останній раз на суму в 2 з половиною мільйонів долярів. Минулого тижня президент Р. Ніксон повідомив про продаж 12 мільйонів бушлів кукурудзи для червоного Китаю, вартости 18 мільйонів долярів.

АРГЕНТИНСЬКИЙ ТРИБУНАЛ НЕ ВИЗНАВ права за Хуаном Пероном брати участь в наступних президентських виборах. Хуан Перон задовго перебуває поза межами Аргентини і він не прибув вчасно на аргентинську територію, щоб мати право голосувати. Однак, перонівські адвокати в Буенос Айресі внесли апеляційну жалобу до суду, вважаючи урядові правила в тому випадку не-конституційними. Колишній диктатор Аргентини Хуан Перон має прибути до Буенос Айресу з Еспанії 17-го листопада.

У НАЙМОДЕРНІШІЙ СТОЛИЦІ В СВІТІ — новій столиці Бразилії у Бразилії, розташованому за яких 500 миль від усіх розвинених центрів країни, вже живе понад 600-000 людей, а до кінця 1980 року буде жити один мільйон. Столицю перенесено туди з міста Ріо де Жанейро. У місті Бразилія є багато дуже оригінальних будинків, воно цікаво розплановане, але й там уже виникають транспортові труднощі, а на околицях починають витворюватися „слами".

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУД ВІДМОВИВСЯ піти назустріч проханню письменника Кліффорда Ірвінга, щоб йому скоротити час перебування в в'язниці за фальшиву „біографію" мільйонера Гюза. К. Ірвінга засудили на два з половиною роки в'язниці. Якщо його й випустять на волю скоріше, то не раніш як влітку в 1973-му році. Його дружина стоїть також перед судом за співучасть у махінаціях у швайцарському банку. Вона перебуває тепер у Швайцарії.

У КВЕБЕКУ В КАНАДІ СТАЛАСЬ велика автомобілева катастрофа. Поблизу Сан Базіль ле Гран зударилися три авта, внаслідок чого 8 осіб були вбиті на місці, а ще інші 8 зазнали важких поранень.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ПРОГОЛОСИВ, що з початком найближчого року відбудеться у Північній Ірляндії плебісцит, в якому громадяни дістануть два запити: „Чи ви хочете, щоб Північна Ірляндія залишилася, як частина Великої Британії?" і „Чи ви хочете, щоб Північна Ірляндія приєдналась до Ірляндської Республіки поза Британією?". Можливо, що католики в Північній Ірляндії збойкотують той плебісцит, який напевне викаже, що більшість населення Північної Ірляндії, яку становлять протестанти, є за залишенням при Британії.

ІЗ КОМУНІСТИЧНОЇ СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ЗВІЛЬНЯЮТЬ на основі недавньої амнестії кримінальних і політичних в'язнів. Перша група звільнених 54-ох в'язнів переступила внутрішньо - берлінський мур в минулу середу о 8 год. ранку: це була несподіванка для сторожі по стороні Західнього Берліну. Деяких звільнених арештовано у Західньому Берліні, як пошукуваних або засуджених за різні кримінальні злочини. Більшість звільнених не мають сотика при душі.

УРЯД В ЛІВІЇ ПОВІДОМИВ, що він не видасть Західній Німеччині трьох звільнених з в'язниці арабських терористів, причетних до вбивства 11-ох ізраїльських олімпійських змагунів, ані теж не судитиме двох арабів, які схопили були німецький літак і, загрозивши знищити його разом з 20 подорожніми, присилували німецький уряд звільнити тих в'язнів. Проте однаково ті звільнені арабські терористи, як схоплювачі літака виїдуть з Лівії до якогось табору палестинських партизанів.

СОВЄТИ БУЦІМ-ТО ПОГОДИЛИСЯ доставити Єгиптові знову протилетунські ракети САМ-6, що їх забрали були з Єгипту в липні ц. р., коли-то єгипетський президент Анвар Садат „просив" забрати геть з Єгипту совєтські війська. Якщо Совєти доставлять Єгиптові ті найновіші складні ракети, то разом з ними прибудуть туди також совєтські виишколені вояки.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСОВА АГЕНЦІЯ ПОВІДОМИЛА з столиці Північного В'єтнаму Ганою, що тамошні комуністичні проводирі не відкидають можливости нової зустрічі з асистентом президента Ніксона Генрі Кіссінджером для продовжування нарад про воєнне перемир'я і політичне замирення у В'єтнамі, але водночас гірко нарікають на ніби-то віроломство президента Ніксона, який „обіцяв", що договір у цих справах буде підписаний 31 жовтня ц. р. і пізніше ту дату відкликав.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН КУРТ ВАЛЬДГАЙМ ВІДМОВИВСЯ заявити будь-що у зв'язку з газетними вістками, що він головуватиме на міжнародній конференції, яка має зібратись у справі В'єтнаму на основі договорення між Генрі Кіссінджером і в'єтнамськими комуністами. У тій конференції мають взяти участь ті самі держави, які були учасниками конференції у Женеві 1954 року, яка закінчила війну Франції і в'єтнамських самостійників і комуністів.

ДО СТОЛИЦІ ЯПОНІЇ ТОКІО ПРИБУВ міністер Південного В'єтнаму Фам Данг Лям, щоб з'ясувати японським лідерам, чому саме президент Південного В'єтнаму Нгуєн Ван Тіє відмовляється підписати текст договору, що його склали Генрі Кіссінджер і в'єтнамські комуністи і чому названий в'єтнамський президент має у своєму спротиві підтримку збоку народу. Японія обіцює, що коли настане у В'єтнамі мир, то вона допоможе йому до економічної відбудови.

У ГРЕЦІЇ СТАЛАСЯ катастрофа, в якій згинули 6 старших віком американок, які перебували там, як туристки і на другий день мали вертатися до Америки. Автобус, яким їхали 38 американських туристів з Атен до Коринту, злетів на мокрому шляху в рів. Крім тих 6-ох вбитих — багато інших були ранені.

Виборча кампанія зближається до свого кінця

Вашингтон. — З наближенням президентських виборів у ЗСА, які відбудуться вже у вівторок 7 листопада ц. р., виборча кампанія пожвавлюється і загострюється у своїх засобах особливо ж з боку демократичного кандидата сен. МекГоверна. В додатку до численних, інколи й надміру гострих обвинувачень сен. МекГоверн у відношенні до през. Ніксона, деякі із прихильних до МекГоверна газет виступили з ревеляціями, що приставлені для охорони демократичного кандидата агенти Федеральної Секретної Служби збирали в той же час інформації про те, з ким зустрічається сен. МекГоверн і з ким він відбуває довірочні розмови й наради і передавали потім — всупереч обов'язуючим приписам — ці інформації дорадникам чи людям з оточення през Ніксона в Білому Домі. Представник Секретної Служби Джек Варнер висловив сумнів у можливість цього роду недозволених дій агентів Секретної Служби і ствердив, що такі дії суворо заборонені усіма правильниками й інструкціями Секретної Служби. Стосовні інформації оджерела преса з анонімних джерел. Сам сен. МекГоверн продовжував останніми днями, зокрема в четвер і в п'ятницю, свої передвиборчі виступи у стейтах Іллиной, Огайо і Мічіген, намагаючися здобути там потрібні для нього голоси електорів. Якщо йде про ставлення американської преси до обох кандидатів у цьогорічних виборах, то згідно з вислідом анкети, проведеної журналом „Паблішер енд Едітор" кандидатуру през Ніксона в цьогорічних виборах підтримують 753 американських щоденників, або 71.4 відсотків усіх щоденників у ЗСА із 77.4 відсотками всього тиражу, в той же час сен. МекГоверна підтримує тільки 56 щоденників, або 5.3 відсотка усіх щоденників із 7.7% щоденного тиражу усіх газет у ЗСА. Зв'язковий директор кампанії за през. Ніксона Герберт Клайн подав до відома, що през. Ніксона підтримує 1 468 щоденників і тижневиків, а сен. МекГоверна тільки 199 щоденних і тижневих газет.

Президент Чіле Алленде запросив до свого уряду трьох військовиків

Сантіяґо. — Президент-марксист д-р Сальвадор Алленде запросив до свого уряду двох чілійських генералів та одного адмірала, сподіваючись таким чином задовольнити армію і фльоту та використати їх для наведення ладу в країні, де вже майже чотири тижні тривають страйки й заворушення. Масові виступи робітників і службовців виявляють їх протирежимне наставлення. Більшість страйкарів вимагають припинення соціялізації в Чіле та взагалі ведення країни „до комунізму". За конституцією Чіле має президента, але не має віцепрезидента, місце якого практично в уряді займає міністер внутрішніх справ. На цей пост д-р Алленде запросив 58-річного генерала, головного командира чілійської армії Карльоса Пратса, який став тепер другою особою після д-ра Алленде. Міністром копалень став шеф чілійської авіяції ген. К. Сепульведа, а міністром публічних робіт — адмірал І. Гуерта. Всі інші пости в 15-членному уряді обсаджені цивільними, більшість із яких вже працювали в різних міністерствах. Зреформований уряд і далі зберігає ліву, комуністичну орієнтацію, та має в своєму складі комуністів і соціялістів. Прийняття до складу уряду трьох нейтральних військовиків є спробою президента Алленде заспокоїти народні маси бодай до виборів, які відбудуться у березні 1973 року. Промовляючи через радіо, д-р Алленде сказав, що страйки й саботажі призвели до втрат на 100 мільйонів долярів, і закликав народ до спокою. Він визнав, що противники „частково мали успіх, стримуючи марширування вперед".

Відділ УККА — Південно-Східнього Мічіґену відзначив 25-ліття

Детройт (П. Р.) — Рівно три сотні представників організацій, платників національного датку та українців із Великого Детройту відзначили в суботу 28 жовтня ц. р. 25-літній ювілей інтенсивної праці УККА — Відділу Південно - Східнього Мічіґену.

У президії зібрання були о. Сергій Фединяк, ЧСВВ церкви, від парохії Непорочного Зачаття в Гемтремку, о. Іван Прокопович, парох церкви св. Михаїла в Дирбон, о. Нестор Столярчук, парох української православної церкви св. Покрови в Совтфілд, в авдиторії якої відбувався цей вечір, і о. Олександер Биковець, парох української православної автокефальної церкви св. Андрія в Гемтремку. Із світських достойників були конгресмен Вілям С. Брумфілд і Лусієн Н. Недзі, мейор Норман Федер із Совтфілду і Реймонд И. Войтович із Гемтремку, в якій то громаді 25 років тому зорганізувався цей Відділ УККА, сьогоднішній ювілят. Д-р Олександер Марітчак репрезентував у президії вечора голів Відділу продовж чвертьсоліття, а д-р Микола Климишин і мгр. Михайло Дужий репрезентували найдіяльніші членські організації.

Головну промову виголосив конгресмен Вілям С. Брумфілд, подивляючи незгнутість українського народу в його боротьбі за свою незалежність. Він твердив, що українці, предки яких продовж століть боролися за втримання своєї ідентичности, за збереження культурної спадщини, за своє бажання волі, найкраще знають, що тільки сила є тією мовою, що її розуміють большевики. В дальшому промовець висловив переконання, що українці, які перенесли ярмо татар, турків, поляків і москалів, не втрачали віри

(Закінчення на стор. 4-ій)

Президент не підпише договору про В'єтнам перед його завершенням

Вашингтон. — Президент Ніксон виголосив в минулу середу 2 листопада через радіо-телевізійну промову, присвячену здебільша проблемі В'єтнаму та принципам американської закордонної політики. Він підкреслив, що не підпише договору про воєнне перемир'я і політичне замирення у В'єтнамі, поки текст того договору не буде настільки досконалий, щоб виключив пізніші непорозуміння і можливість нового конфлікту. Президент запевнив, наче б підписання договору про В'єтнам стояло в будь-якому зв'язку з вівторковими виборами в Америці та висловив переконання, що мир у В'єтнамі швидко наступить. У зв'язку з цією заявою Президента газети пригадують, що він прийняв в останніх днях прем'єра Лаосу Суванну Фуму і міністра закордонних справ Камбоджи Донга Борета, яким заявив, що замирення у В'єтнамі не означає, що Америка відмовляється від дальшої активної участи в справах Індокитаю. Мовляв, Ніксон мав заявити тим державним мужам, що ЗСА надалі будуть тим двом країнам Індокитаю помагати зброєю і економічними субвенціями. В тому самому дні, 2-го листопада, у Парижі відбулася 165-те з черги засідання тамошньої конференції про В'єтнам. Мабуть, для задемострування свого невдоволення, що Америка не підписала договору про перемир'я і замирення 31-го жовтня ц. р., як цього вимагали комуністи, не було на тому засіданні ані контрпартнера Кіссінджера, Ле Дука То з Північного В'єтнаму, ані голови делеґації Північного В'єтнаму Хуана Туї. Приявні комуністичні проводирі таврували становище Р. Ніксона, як ніби обманницький маневр з ціллю продовжувати війну, — але водночас не заявляли, що не буде додаткової зустрічі Генрі Кіссінджера з репрезентантами комуністичної сторони. Загально вважають, що воєнне перемир'я у В'єтнамі буде проголошене в цьому місяці. Щоб заспокоїти президента Південного В'єтнаму Нгуєна Вана Тіє, який противиться підписанню договору у тому вигляді, як його виготовили Генрі Кіссінджер і Ле Дук То, що Америка не залишить тої країни на призволяще, Америка постачає Південному В'єтнамові додаткові бойові джети і транспортові літаки.

Прем'єр Канади Трудо відмовився добровільно резиґнувати

Оттава. — Канадійський прем'єр П'єр Елліот Трудо, який в минулих понеділкових виборах втратив парляментарну більшість, заявив у четвер 2 листопада ц. р., що він узалежнює долю свого уряду від рішення парляменту, який буде скликаний по змозі найшвидше, в грудні цього року, або в січні наступного. Таким чином Трудо вибрав одну з передбачуваних можливостей, що він пробуватиме правити без тривкої парляментарної більшости, полягаючи на підтримку збоку Нової Демократичної партії від випадку до випадку. Зискавши ще один мандат у провінції Квібек Ліберальна партія прем'єра Трудо має тепер акуратно стільки само мандатів, що Прогресивна Консервативна, себто 109, а Нова Демократична 30. Канадійський парлямент має всіх 246 послів, отож ні одна партія не має в ньому абсолютної більшости. Голова Нової Демократичної партії Дейвид Луїс заявив, що він займе ділове становище супроти кожного уряду і підтримає уряд меншости Трудо, якщо той зголошуватиме законопроєкти, які не заперечуватимуть принципів політики Нової Демократичної партії. Голова Прогресивної Консервативної партії Роберт Стенфілд натаврував становище Трудо, як ніби зиекзування волі народу і намагання за всяку ціну вдержатись при владі. П'єр Трудо признав на пресовій конференції, що він зробив різні помилки, які пімстились у виборах. Між іншим, він заявив, що у своїй політиці щодо двомовности Канади він ніколи не вимагав, щоб усі канадійські громадяни володіли обома урядовими мовами, себто англійською і французькою. „Я думав, що це ясно всім громадянам, але виявилося, що так не було".

Серед югославських комуністів продовжується фермент на тлі зросту націоналізму

Београд. — Один із трьох представників автономної республіки Сербії у колективній президентурі Югославії, як федерації шістьох республік і двох автономних обширів, Коча Попович, зрікся свого становища, в день після того, як зрікся югославський міністер закордонних справ Марко Тепавач. В минулому місяці зрікся голова сербської комуністичної партії Марко Нікозич. Коча Попович був одним із найвидатніших партійних діячів і державних мужів післявоєнної Югославії. Він був довголітнім її міністром закордонних справ, а серед комуністів зискав собі повагу, як колишній доброволець в еспанській громадянській війні по стороні комуністів та як один із командирів комуністичних партизанів за гітлерівської окупації. У тому час він став генералом і був навіть шефом штабу збройних сил Югославії. Теперішнє його зречення є одним із дальших доказів за продовжування ферменту в партійних колах Югославії на тлі зросту націоналізму в її автономних республіках і заходів Тіта, як федерального президента-диктатора, знайти „золоту середину" між самостійницькими національистичними тенденціями та сильною централістичною течією у сербській компартії.

Іван Одежинський повернувся до праці постійного організатора УНСоюзу

Джерзі Сіті. — Організаційний відділ Українського Народного Союзу інформує, що у другій половині жовтня ц. р., після дворічної перерви, повернувся до праці в УНСоюзі колишній головний радний та організатор членів, Іван Одежинський. Вже перші два тижні його праці увінчалися успіхом. Іван Одежинський забезпечив в тому часі в УНСоюзі 18 осіб на загальну суму 106,000.00 долярів. Як раніше, І. Одежинський забезпечує нових членів для усіх місцевих Відділів УНСоюзу у Філадельфії та околиці, де тереніяльних він працює. Особливо ділянкою його активности є суми українських бизнесменів та професіоналістів. Його довголітній досвід та основне знання життьового забезпечення, запевнюють йому помітний успіх, а його „клієнтам" основні інформації про асекураційні проблеми і досвідчені, професійні поради щодо вибору роду й висоти забезпечення.

Іван Одежинський

Із редакції львівського „Жовтня" викинули закарпатського прозаїка І. Чендея

Київ. — Згідно з повідомленням київської „Літературної України", ч. 86 з 24 жовтня ц.р., в редакції названої газети і в редакції львівського місячного журналу й органу Львівського відділення СПУ „Жовтень" була проведена чистка, яка завершилася змінами в складі редакційних колегій, зокрема викинениям прозаїка І. Чендея з редакції львівського „Жовтня". Провела ці „зміни" президія правління Спілки Письменників України на своєму засіданні 19 жовтня ц.р. Із редакційної колегії „Літературної України", що її очолює, як головний редактор Іван Зуб, був усунений поет Дмитро Павличко, мабуть у зв'язку з тим, що він очолив редакцію журналу „Всесвіт", і прозаїк Василь Шевчук, автор біографічного роману про Сковороду. На їх місце введено до ред. колегії „Літературної України" відомого режимного літературознавця С. Шаховського і прозаїка А. Стася. З редакційної колегії журналу „Жовтень" викинули Івана Чендея, відомого закарпатського прозаїка, востаннє часто критикованого режимними совєтськими комісарами від літератури за прихильність до „буржуазно-націоналістичних пережитків" і недотримування соцреалістичної лінії. Крім нього усунений також одеський прозаїк Микола Бурбак. На їх місце введено до редколегії „Жовтня" цілком невідомого з літературної діяльности В. Косяченка. Як головний редактор „Жовтня" залишився й далі прозаїк Роман Федорів. Водночас із цим подано до відома, що „Президія затвердила рішення правління Київської організації СПУ про виключення В. І. Захарченка із Спілки письменників".

В Огайо відбулася східньо-европейська наукова конференція

(Н. Н.) — На Державному Університеті в Бовлінґ Грін, Огайо, 20 - 21 жовтня відбулася дводенна конференція Слявістичної Асоціації середньозахідніх стейтів. Більшість з II сесій була присвячена історії Росії, політичній ситуації в СССР, Польщі та Югославії й становищу етнічних та слявістичних студій в ЗСА. Офіційним дискутантом на сесії етнічних студій виступав проф. Ст. Горак із Східнього Іллінойського Університету. Окрема сесія, якою керував голова департаменту фінансів Університету Сінсінаті проф. Зиновій Мельник, була присвячена темі економічної модернізації й інтеграції країн Східньої Европи. Доповідачами були проф. Олег Зінам з Університету Сінсінаті та проф. Всеволод Голубничий з Гантер-коледжу Ню Йоркського Міського Університету, а офіційними опонентами — проф. Ярослав Білінський з Делаверського Університету та проф. Олександер Вороняк з Католицького Університету Америки (Вашингтон). На цій сесії було відзначено, що східньоевропейські країни Ради Економічної Взаємодопомоги (РЕВ-Комекон) економічно інтеґровані головним чином лише з західними „республіками" СССР, а не з Росією, та що вони всеції ло залежить від постачання палива, енергії, хемікаліїв, металів і машин з України, яка в свою чергу є головним ринком збуту для виробів східньоевропейської промисловості. Поскільки інших великих ринків постачання й збуту для Східньої Европи об'єктивно не існує, висловлювалася думка, що і в майбутньому дальша інтеґрація господарств цих країн поміж собою неминуча. Обговорювалося теж питання можливості та потреби безпосередньої участи України, Білорусі й Прибалтики в Рев (Комеконі).

ВЕЧІР „СЛОВА" В ТОРОНТІ

Торонто. — У п'ятницю, 17-го листопада, відбудеться тут заходом Об'єднання українських письменників „Слово" Літературний Вечір під назвою „Театр без театру". З читанням своїх драматичних творів виступлять: Улас Самчук, Іван Боднарчук, Стефанія Гурко, В. Софронів Левицький. Вступне слово виголосить Улас Самчук. Чистий прибуток з Вечора призначений на видання збірників п'єс для аматорських театрів. Вечір відбудеться в залі Інституту св. Володимира при вул. Спадайна ч. 620. Початок о год. 7:30 увечорі.

Повість А. Чайковського „На уходах" видано у Німеччині в перекладі Анни-Галі Горбач

Мюнхен. — Відоме німецьке видавництво дитячої і юнацької літератури „Колібрі" у Вуппертал-Ельберфельді в Західній Німеччині видало широко почитну українську пригодницьку повість з козацьких часів „На уходах", що її написав Андрій Чайковський, видатний західньоукраїнський письменник, автор багатьох повістей і романів про українське козацтво. Видано цю повість в перекладі Анни-Галі Горбач, заслуженої в перекладанні творів української літератури на німецьку мову й упорядниці антологій української клясичної і сучасної прози. Німецька назва повісти: "Verwegene Steppenreiter". Видання попереджене статтею Анни-Галі Горбач про українських козаків і наприкінці книжки поданий малий словничок незвичних у німецькій мові виразів та прізвищ і імен цієї повісти, достосований до вимог сучасної літератури для молоді. В-во „Колібрі" випустило вже невелику серію перекладів з української літератури: „Цупке життя" ("Das zähe Leben") В. Кархута, „Лісові казки" ("Ukrainische Waldmärchen") О. Іваненко, „За сестрою" ("Ritt ins Tatarenland") Б. Лепкого, „Ванда і чарівною квіткою" ("Wasja und der Schatz am Dniepr") О. Бердника. Готується до друку збірка українських карпатських казок під наг. „Іванко—цар звірів" („Iwanko — der Tierkönig") та „Козацька помста" ("Kosakenrache") А Чайковського.

Повість А. Чайковського „На уходах" німецькою мовою видано в розкішному оформленні, з кольоровою суперобкладинкою та 12 ілюстраціями й окремою картою України — на 288 сторінках формату великої вісімки. Ціна книжки 12.80 нім. марок, або яких 4.00 доляри. Набувати можна в українських та німецьких книгарнях.

УКРАЛИ СКУЛЬПТУРУ ГРИГОРА КРУКА

Відень. — Під час мистецької виставки в Австрії в Бад Голь влітку цього року, невідомий злочинець викрав півметрову скульптуру українського мистця Григора Крука з Німеччини „Черепаха". Вага скульптури по 10 кільограмів. Припускають, як подала „Кроненцайтунґ" із Лінцу, що злочинець виніс скульптуру під плащем. Хто вкаже на винну особу, одержить 10 000 шілінгів нагороди, скульптура коштує приблизно 25 000 шілінгів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Встаньмо і будьмо пораховані

Під час кожних виборів і, зокрема, під час виборів президента та віце - президента країни американський нарід користає зі свого найбільшого привілею і одночасно виконує свій найбільший обов'язок, здійснюючи встановлену президентом Абрагамом Лінкольном клясичну засаду демократії — влади народу, через нарід і для народу. У найближчий вівторок, 7-го листопада, американський нарід буде справжнім своїм „босом" — паном своєї долі, вибираючи собі провід, який в найближчих чотирьох роках виконуватиме його волю.

Кожному з нас мусить залежати на тому, щоб переміг кандидат нашого вибору, щоб наша воля і наш голос були частиною тієї більшости, яка перерішить у виборах „владу народу, через нарід і для народу" на найближчих чотири роки. Дослівно кожний голос рахується і кожний голос може перерішити вислід виборів. В історії Америки є багато прикладів рішальности кожного голосу у виборах. У 1880-му році Джеймс Гарфілд переміг Вінфілда Генкока більшістю тільки 9,457 голосів на всіх понад дев'ять мільйонів голосуючих, а в останніх часах Джон Ф. Кеннеді переміг у виборах в 1960-му році Ричарда Ніксона більшістю тільки 118,574 голосів на всіх кругло 70 мільйонів голосуючих. З давнішої історії Томас Джефферсон і Арон Бирр в 1800-му році обидва одержали по 73 електоральні голоси і щойно Палата Репрезентантів вирішила вибори в користь Джефферсона.

Вислід виборів ніколи не є певний, без уваги на те, що говорять усілякі більші й менші знавці чи бюра опитувань. Багато з нас пам'ятають, як у виборах 1948-го року одна газета величезними літерами повідомила про перемогу Томаса Дюї, хоча переміг Генрі Труман. У цьогорічних виборах може більше, як у попередніх чи ще попередніх, передбачається перемогу одного кандидата, але всім нам мусить залежати на тому, щоб кожний із нас „встав і був порахований", щоб наш голос був порахований, без уваги на те, чи кандидат нашого вибору переможе чи програє. Передвиборча активність давала кожному з нас багато нагод виробити собі свою думку про одного чи другого кандидата, кожний з нас напевно вже вибрав собі свого кандидата. Тепер головне — „встати і бути порахованим" у загальних виборах у вівторок 7-го листопада!

Фальшивий інтернаціоналізм

ЦК КПСС всюди називає сам себе та свої дії „інтернаціоналістичними". Щоб переконати світ у правдивості пропаґованого Москвою інтернаціоналізму, не шкодують ні часу, ні грошей. До 50-ліття створення СССР, де нібито всі проблеми розв'язані в дусі братерства й рівноправности, інтернаціоналізму, створено багато кінофільмів, фотовиставок, видано різними мовами мільйони примірників книжок — і все це, щоб показати, особливо за кордоном, що немає в світі більших інтернаціоналістів, як у СССР. В середині жовтня в Ташкенті відбулася кількаденна „наукова конференція на тему „Під прапором інтернаціоналізму". До поневоленого Узбекістану зібрались на ту конференцію, крім делеґатів із Москви, „представники науки й політичні діячі з понад 50 країн світу", інформували „Известия" з 20-го жовтня. На конференції прочитали понад 70 доповідей і „була розкрита суть ленінської справедливої національної політики". Представник Куби д-р Р. Сальвейра сказав, що „досвід СССР є великою цінністю для країн, які розвиваються, освітлює шлях до соціялізму". Член парляменту Індії Сінґ „висловлював почуття признання совєтському народові, підкреслював значення національного будівництва совєтської федеративної держави" і т. д. Л. Брежнєв прислав учасникам конференції „інтернаціональний привіт", а вони своєю чергою послали привіт і подяку для ЦК КПСС.

Тим часом під прапором московського так зв. інтернаціоналізму Москва захопила понад 100 націй, народів та народностей і контролює їх з допомогою імперської централізованої влади; не-російські народи русифікує; народні традиції — нищить, історичні пам'ятки ліквідує, або обертає в місця пропаґанди, як то зроблено з багатьма церквами, де тепер влаштовують „філіяли музею атеїзму". Москва кидає до тюрем або до божевілень усіх тих, хто виступає в обороні своїх елементарних національних і людських прав.

Хто про ці безчинства імперської Москви може краще знати й може краще інформувати народи вільного світу, як не представники поневолених в СССР народів, які опинились на свободі? У цій справі можуть багато зробити навіть короткі листи читачів з виясненнями для американської преси.

Б. Кравців

ПОТРІБНЕ, АЛЕ ЗІПСОВАНЕ ВИДАННЯ

Заслужене для українського народу і для української науки Наукове Товариство ім. Шевченка відзначає в наступному, 1973-му році сторіччя свого існування і діяльности. Для відзначення цього славного ювілею створено окремий Ювілейний комітет і опрацьовано широку програму святкувань та видань, головним чином для ознайомлення українського громадянства і західнього наукового світу із досягненнями Товариства, зокрема з його науковою і видавничою діяльністю.

Першою в черзі запляннованих публікацій Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗСА видало для відзначення століття НТШ працю директора Філологічної Секції НТШ проф. Василя Лева під назвою „Сто років праці для науки й нації: Коротка історія Наукового Товариства ім. Шевченка". Видано цю коротку історію НТШ на 39 сторінках із окремим доданим до неї оглядом на 16 сторінках друку, як це зазначено на 40-ій сторінці, „З канцелярії НТШ" про публікації НТШ у вільних країнах за 25 років — 1947-1972. В дальших підзаголовках огляду цей період звужено до двадцяти років. Водночас із цим у супровідному листі до розсиланих на адреси дійсних і звичайних членів і до редакцій газет та журналів сказано, що „всі досягнення Наукового Товариства ім. Шевченка на протязі сторіччя зібрані в долученій праці"...

Написана проф. В. Левом коротка історія НТШ є стислим, подекуди може й надто стислим оглядом, і шкода, що Ш. автор не міг поширити його на дальших двадцять сторінок, що їх зайняли подані з Канцелярії НТШ матеріяли. Скористали б на цьому не тільки саме видання, але й справа відзначення ювілею НТШ.

У своїй історії проф. В. Лев подав перегляд діяльности НТШ від його початків у минулому сторіччі, його видань і установ, таких, як бібліотека, музеї, друкарня, переплетня, що діяли до 1939 року у Львові. В дальшому автор насвітлив воєнний і післявоєнний періоди діяльности НТШ, зокрема чотирьох НТШ, що існують у ЗСА, в Европі, Канаді і в Австралії. Завершується ця коротка історія реєстром дійсних членів і членів-кореспондентів НТШ, як також зіставленням кількости всіх видань НТШ від його початків по сьогодні. Якихось спеціяльних зауважень ця основна частина публікації не викликає, хіба тільки те, що в зіставленні видань НТШ не можна називати томами чи й книжками окремі випуски різних журналів, часописів і навіть бюлетенів, особливо ж відбиток із серійних та інших збірних видань НТШ, що їх нараховано за працею В. Дорошенка „Огнище української науки" (1951) аж 451. Цих відбиток, що мали інколи по кілька сторінок, як і випусків із серії „Доповіді" ні в якому випадку не можна визначати „томами", бо це дає цілком невірну картину видавничої діяльности НТШ. Так само не можна подавати окремо „Записок НТШ" і збірників Філологічної та інших Секцій НТШ, бо останнім часом ці збірники видаються в загальній серії „Записок НТШ". Взагалі з того погляду виказ видавничої діяльности НТШ вимагав би скрупулятної перевірки й опрацювання, щоб у цій ділянці не оперувати недопускальними в науці перебільшеннями. Трапляються в праці проф. В. Лева ще й деякі інші неточності, але вони не надто важливі, щоб над ними тут зупинятися.

Проте, на жаль, багато, і то дуже серйозних, заперечень викликає опрацьована канцелярією НТШ у ЗСА частина цього видання. Хоч і попереджена вона патріотичною статтею про завдання публікацій НТШ та їх значення для розвитку української науки і для української справи, ця частина дає дуже неповну, а то й викривлену картину „світлого висліду діяльности НТШ", що його автор чи редактор цієї ж частини визначає, як „першу Українську Академію Наук", надаючи їй в англійському звучанні назву, що її вживає офіційно заінкорпорована у ЗСА Українська Вільна Академія Наук — Ukrainian Academy of Arts and Sciences. Абстрагуючи від оцінки такого факту, що його треба залишити на відповідальність Управи НТШ у ЗСА, треба ствердити, що такі методи не додають ані трохи престижу НТШ, а тільки його понижують. Відомо, що Головна Рада НТШ відкинула внесок на зміну назви НТШ на „академію", як непотрібну тій високозаслуженій нашій науковій установі — зміну.

На першому місці в частині, опрацьованій Канцелярією НТШ у ЗСА, поданий реєстр його видань за 20 років. Опрацьований цей реєстр всупереч усім бібліографічним правилам без подання місця, року видання і кількости сторінок. Проте, трапляються в ньому й інші речі, які межують з фальшуванням. Так, наприклад, про 173-ий том „Записок НТШ" подана така „бібліографічна" довідка: „Збірник на пошану репресованих і знищених Совєтами українських науковців, з працями М. Овчаренка, Р. Смаль-Стоцького, Ю. Шереха, І. Костюка". Насправді ж був виданий цей збірник, як 173 том ЗНТШ під назвою „Збірник на пошану українських учених, знищених большевицькою Москвою", і вийшов він за редакцією проф. Марії Овчаренко. Авторами вміщених у ньому праць були: Н. Полонська - Василенко, М. Міллер, М. Овчаренко, Гр. Костюк, Б. Кравців, Ю. Шевельов, М. Дольницький, М. Величківський. Ніякої статті чи хоч би й замітки проф. Романа Смаль-Стоцького в цьому збірнику не було.

Ні при „Записках НТШ", ні при виданнях із дальших серій, таких як „Бібліотека українознавства", „Український архів" „Українська літературна бібліотека", не подано, в яких видавництвах чи заходами й коштом яких установ чи осіб вони появлялися. Здебільшого ж було так, що їх не видавало НТШ. Назви деяких праць, як, наприклад, проф. М. Стахова, друкованих англійською мовою, подані дуже неповно. М а й ж е ніде не зазначено, за чиєю редакцією виходили такі чи інші окремі або серійні видання. В реєстрі окремих видань НТШ пропущено чомусь збірник „Наш Шевченко", що був виданий 1961 року спільно УНСоюзом і НТШ, з працями і за редакцією дійсних і звичайних членів НТШ.

Найбільш д и в овижний, що викликає найбільше заперечень вміщений у названій публікації реєстр: „Праці членів НТШ в ЗСА, видавані іншими видавництвами". Не тільки тим, що складений він усупереч бібліографічним засадам не в абетковому порядку, але своїм підбором. На першому місці зареєстровано в ньому 9 праць теперішнього голови НТШ в ЗСА проф. М. Стахова. За ним іде 6 праць С. Горака, 2 праці М. Чубатого, 3 — Гр. Лужницького, 2 — М. Чировського, 3 — П. Стерча і щойно далі — 4 праці Р. Смаль - Стоцького, 2 — В. Душника, 3 — Л. Шанковського, 9 — о. М. Войнара (здебільша відбитки з невизначених видань), 3 — Л. Винара та по одному-двох кількох інших.

Не згадані цілком у цьому „реєстрі" видані протягом останніх 20 років, праці таких дійсних членів НТШ у ЗСА, як М. Андрусяк, В. Безушко, М. Величковський, Д. Горняткевич, О. Домбровський, П. Ісаїв, Л. Луців, О. Пріцак, Ол. Оглоблин, П. Петренко, М. Соневицький, Ю. Старосольський, З. Стефанів та багато інших. Не зареєстровано ні однієї праці дійсних і звичайних членів таких Секцій НТШ, як Математично - Фізична і Хемічно - Біологічно - Математична Секції, хоч і вони можуть виказатися багатьма працями, друкованими окремими книжковими виданнями чи в журналах і збірниках поза НТШ.

До якого абсурду можуть доводити такі, друковані буцімто з дозволу Управи НТШ у ЗСА, „реєстри праць", можуть свідчити хоч би такі приклади. В опублікованому в „Сто років праці для науки й нації" реєстрі праць членів НТШ у ЗСА не удостоїлися згадки такі праці дійсного члена НТШ з 1947 р. проф. Ол. Оглоблина, найвидатнішого у к раїнського історика в діяспорі, як „Українсько - московська угода" 1654" (1954), „Люди старої України" (1959), „Опанас Лобисевич" (1966) чи й видана недавно „Історія української промисловости" (1971).

Промовчаний цілком у цьому „реєстрі" відомий ук-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Богдан Цимбалістий

ДЕЩО ПРО НАШУ ЖЕРТВЕННІСТЬ

(2)

Очевидно, ми знаємо, що жертвенність так рівно, аритметично не розподіляється. Частина громадян дуже жертвенна на всі місцеві і з а г альнонаціональні цілі. Знаємо, що на пам'ятник Шевченкові склали свої пожертви коло 6 тисяч осіб. На Гарвардський осередок досі склали свої пожертви також коло 6 тисяч осіб. Найбільш правдоподібним є, що це ті самі жертводавці. Шість тисяч — це лише 25 відсотків тих голів родин і самітних, що прибули до Америки після війни. Коли додати, що частина давноприбулих еміґрантів також складає на наші загальні потреби, тоді відсоток жертвенних громадян з-поміж „патріотичної" нової еміґрації спаде може до яких 20 відсотків.

Цікаво спостерігати, що чим багатішими стають наші люди, тим меншим стає в них сенс жертвенности. Є вже серед нас сотні українців, що добилися добре оплачуваних становищ і майна. Маємо заступників директорів банків і корпорацій, маємо успішних бизнесменів, які доробилися торгівлею домами, землею, і п., але рідко зустрічаємо їх прізвища між щедрими ж е р твoдавцями. Зате частіше зустрічаємо людей з дуже скромними заробітками, для яких дати 100 долярів є великою жертвою, зокрема, коли вони мають кілька дітей, що вчаться в дорогих школах. З кожної громади можна наводити зворушливі приклади справжнього, не голослівного патріотизму наших рядових громадян, які без претенсій, без розголосу складають свій внесок на наші загальні потреби.

Люди, які живуть у добробуті та матеріяльних вигодах, виявляють тенденцію ставати їх невільниками і втрачають зрозуміння для потреби жертвенности як етичної вартости, якщо, очевидно, свідомо не борються проти такого впливу. (Чимало американських суспільних критиків вказують на занепад сенсу жертвенности серед сучасних, зокрема молодих американців, що є симптомом кризи і нібито початку „упадку" Америки). Етично вартісною жертвенність є тоді, коли вона означає відмову собі деяких приємностей, заперечення власного еґоїзму і перемогу над прив'язанням до матеріяльних дібр і вигід. Тоді жертвенність є ознакою шляхетности, альтруїзму, і життя згідно з вимогами вищої моралі. Подарувати вбогому одяг, що його вже не носимо і що тільки забирає місце в шафі, чи дати старі меблі, коли купуємо нові, чи пожертвувати гроші, щоб в такий спосіб зменшити свої податки — не є етично вартісними ділами, хоч вони можуть бути дуже корисні для тих, хто цю допомогу дістає.

Чимало наших людей в Америці мають щирий намір скласти свої пожертви на загальні цілі, але ніколи не стає їм грошей на це. Річ у тому, що вони не хочуть ніяк зрезиґнувати із задоволення всіх своїх потреб, а що ці потреби постійно ростуть — підсилювані американською реклямою — люди ніколи не мають зайвого гроша. Іншими словами вони не хочуть робити жертви, але чекають, що їм лишиться, що можна б подарувати без відчуття браку і відмови собі чогось, чого дуже бажається.

Відвідувачі України оповідають, як щедро їх там рідні і знайомі обдаровують, хоч самі малощо мають. Їх вражає ота неприв'язаність людей до матеріяльних дібр, бо вони не звикли до цього. В світлі міркувань про те, як багатство робить людей своїми невільниками, зрозуміємо, в якій мірі психологічно правдивими були слова осторогu Христа проти небезпеки багатства і Його похвали убогості. Саме через їх прив'язання до мамони-гроша „багатшому важче дістатися до неба, як верблюдові пролізти крізь вушко голки". Брак прив'язаности до тих матеріяльних дібр підносить, за словами Христа, убогих на вищий духовноморальний ступень життя, робить спасенними і ближчими до Бога.

Признаємося, що іноді важко зрозуміти ментальність „скупарів" зокрема поміж людьми, яких брати платили й платять свободою, здоров'ям і життям за право жити свобідно, людей, що на власному досвіді пізнали, якими нетривкими є всякі матеріяльні вартості, ,що, прибувши до Америки, самі критикували і критикують нібито американський матеріялізм, культ доляра, а самі не бачать, що вони стали ще більше матеріялістами і рабами гроша, ніж тут роджені американці. (Між американцями досі було багато жертвенних громадян. Безліч американських наукових інституцій, шкіл, шпиталів і ін. створено пожертвами громадян). Такі „скупарі" виявляють психологію „арівістів", чи „новобагатьків", тобто людей, які в минулому нічого, або дуже мало мали, а тепер, допавшись до гроша, перецінюють його, вважаючи, що здобування та зберігання гроша — найважливіша мета їхнього життя.

Це той самий тип людини, на жаль, так поширений серед українців, який в минулому дбав завжди про свої мастки, хутори, доми, воли, а тепер дбає про банкові конта та матеріяльні достатки, а мало цікавиться долею своєї спільноти. Це, мабуть, про таких своїх багатих земляків думав Євген Чикаленко, відомий меценат з кінця минулого і початку XX століття, коли висловлював побажання, щоб українці навчилися „любити Україну не лише до глибини душі, але й до глибини кишені". Його по-

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ПЕРЕД ВИБОРАМИ

Як реєстрований виборець — я знаю, за кого голосувати маю і жадна „ворожа" аґітація, — так мені здавалося, — вже не переробить мене на своє копито. Та виявляється, що не завжди можна бути стовідсотково певним навіть самого себе: от, не багато хибло, і були б мене збили з толку, переаґітували! Цей випадок трохи не стався на політичному перелазі в клюбі „Лиса Микити" в Ню Йорку під час останнього вже там, передвиборчого панелю. Оригінальну, а то й, можна б сказати, революційну пропозицію висунув тоді знаний політичний діяч — аматор німецького пива „Шліц":

— Панове, — сказав, — я не розумію, навіщо здалася ота партійна гризня між республіканцями і демократами, для чого й кому потрібна передвиборча аґітація чи то за Ніксона, чи за МекҐоверна?.. Та ж це даремна витрата народного гроша, бо нині, здається, вже й сліпі бачать, що всю закордонну політику робить політичний дорадник президента — доктор Кіссінджер! Це ж він товчеться, як Марко по пеклі, роз'їжджає по всьому світу і своєю тихою дипломатією робить більше діла, ніж сто інших дипломатів голосною. Чи не краще було б, щоб обидві партії договорилися і висунули спільного кандидата на пост президента, власне цього доктора, що має таку лепську голову до політики?.. А щоб жадному з дотеперішніх кандидатів не сталося кривди, пропоную найменувати їх після виборів дорадниками нового президента в справах державної безпеки: Ричард Ніксон був би дорадником від республіканців, МекҐоверн — від демократів і, додатково, пан Роман Маринович — від українців...

— Слава! — загриміли звідусіль рясні оплески і високо піднялися вгору наповнені чарки за здоров'я й успіхи нового кандидата на пост президента ЗСА... Та не була б це українська нарада та українська інституція, якби в ній не знайшлося хоч би одного протестанта!

— Пардон, пане меценасе, але мені здається, що вам цей номер не перейде, — заявив знеґев'я один з випробуваних шанувальників адмірала „Смірнова".

— Чому — не перейде?..

— Жіноцтво стане дуба і скаже „контра!" Чи ви не знаєте, що пан доктор Кіссінджер — це розведений з дружиною плейбой, вільний козак, що любить із стюардесами пожартувати і деяких красунь на коліна брати, — що й було показане на сторінках світової преси? А жіноцтво не терпить метеликів, що скачуть з квітки на квітку: воно хоче бачити на посту президента держави особу статечну, сімейну і доброго ґазду, — такого, для прикладу, як наш нюйоркський війт, пан адвокат Гуглевич.

— Велл, — зідхнув пан меценас, — в такому випадку я забираю назад цю кандидатуру і прошу вас, панове, під милий Біг, не згадуйте її в присутності моєї дружини!

Ікер

Валентина Юрченко

ПОДОРОЖ ДО ІНШОЇ АМЕРИКИ

(Репортаж)

(3)

— Сьогодні ми перескакуємо XX століття, їдемо до Герші — „шоколядового міста" Америки, — сказав нам Пітер вранці наступного дня. І по дорозі оповів цікаву історію про Мілтона Герші, засновника велетенської шоколядової компанії і самого міста його імени.

Ще замолоду Мілтон був великим мрійником і непосидющим ініціятором. Почавши свою кар'єру вуличним продавцем цукерок власного виробу, він плекав мрію про власну фабрику. Разів сім банкрутував, п о ч и н а ючи власний бизнес, аж нарешті, мавши вже сорок років, осягнув успіху, ставши власником фабрики цукерок у Ланкастері. Вивчивши, новий тоді, шоколядовий ринок, він згодом переїхав до рідного містечка і заклав там шоколядову фабрику, продукція якої дуже швидко зросла вп'ятеро. Це було шістдесят років тому.

А тепер це величезна корпорація з десятками фабрик, яка щодня висилає сто тисяч скриньок своєї продукції до двадцяти тисяч міст Америки і має в Каліфорнії понад п'ять тисяч акрів саду мигдалевого дерева.

Оглядаючи ш о к олядову фабрику Герші, опиняємося в царстві ш о к оляди, яка пливе розтоплена, як вулканічна лява, розмішується потужними мішалами і розтікається в жерла різних машин. Все механізоване до дрібниць, скрізь ідеальна чистота, блищать ваксовані підлоги і на них дівчата-пакувальниці, у блакитних халатиках, виглядають, як метелики. А проте, праця конвеєрна і вистояти на ногах нелегко ,та ще й бути на очах безперервного потоку екскурсантів, кількість яких часом сягає шістнадцяти тисяч денно.

Але не це найбільше зацікавило нас у місті Герші. Мілтон Герші, який помер 1945 р., проживши 88 років, був не тільки видатним промисловцем, а й великим гуманістом, людиною шляхетного серця. Він заснував і розбудував квітуче місто — з лікарнями, школами, церквами, з спортовими площами і готелями. Оглядаємо краєзнавчий музей Герші з унікальними годинниками, музичними скриньками, мистецькими виробами і великим індіянським відділом. В ньому є і копія досить скромного мешкання бездітного подружжя Герші.

— Тепер їдемо до чудового місця, — каже Пітер, — це трояндовий і ботанічний сад, що його Герші заклав у пошану своєї дружини. В ньому 42 тисячі самих рож, а навесні там квітне вісім тисяч тюльпанів. Восени — ціле море хризантем. Уявіть собі яка це краса! Колекція дерев і кущів — одна з найбільших у нашій країні. Площа саду — 23 акри, а часу маємо на оглядини тільки одну годину, отже, не захоплюйтеся затишними куточками!..

— Двадцять три акри! — схоплюється з місця непосидющий Баррі. — Ну, то я мушу відразу скидати черевики, бо це все одно, що маратонський біг!

Ми йдемо трояндовим садом, як зачаровані. Які розкішні барви! Який смак. Не тільки рожі, є там безліч квітів — петунії, гвоздики, майори, зірочки, купчаки і ще Бог-зна скільки інших. На ставочках плавають лебеді, гордовиті й пишні, байдужі до людей. Вертаємося до автобуса втомлені вкрай, але вщерть напоєні красою. І мимоволі спадає на думку, що доступ до цієї казкової краси безплатний і вільний для всіх. А як би галасували про „здобутки соціялізму" совєти, якби могли с т в о рити щось подібне!

Наша тура в місті Герші наближається до кінця. Але заключний акорд звучить, як справжній гимн доброчинности Мілтона Герші. Це приватна школа його імени — Мілтон Герші Скул — для хлопців сиріт і півсиріт, яка готує їх, починаючи від дитячого садочка, аж до коледжу, чи до праці в бизнесі або індустрії. Заснував її Мілтон Герші 60 років тому. Тепер у ній навчається 1 500 хлопців і мешканеві та навчальні будинки розташовано на 10-ох тисячах акрів.

Центром цього академічного міста є відкритий минулого року т. зв. Фаундерс Гол, в якому зосереджується різнорідна діяльність школи. Одночасно це — пропам'ятна будова на честь подружжя Герші. Нас усіх вразила архітектурна краса цього чудесного білого палацу, оточеного травниками і деревами, із скульптурним водограєм роботи відомого мистця. У розкішній ротонді з білого мармуру — багато символіки. Посередині бронзова статуя Мілтона Герші з одним із „його" хлопців — твір видатного скульптора Вокера Генкока. Це дарунок від колишніх в и х о ванців школи із написом: „Його діла є пам'ятником. Його життя — надхнення для нас".

В центрі ротонди — медальйон фльорентійської мозаїки, в мармурі, з головними фрагментами із життя Герші. З височенної стелі звисають кришталеві канделябри, бронзові барельєфи прикрашають арки і сходи, а довкола — прапори усіх стейтів. Їдальня для студентів („Камелетова кімната") оформлена у стилі середньовічного лицарства, часів короля Артура, а коридори оздоблені великими портретами визначних студентів кожного випуску. Велика заля на 2 600 місць — це каплиця для студентів та їхніх близьких на недільні Богослужби, з відповідною архітектурою, престолом і коштовним органом. Позатим це також авдиторія для шкільних урочистостей, асамблей, концертів тощо. Оглядаємо кольорові світлини з життя і праці студентів, а на дальші оглядини — бібліотеки, архіву та адміністративної частини — вже немає часу. Та це, може, і непотрібно для цілости враження, бо воно й так лишається незабутнім. Велика і шляхетна ціль — ясна: допомогти хлопцям-сиротам вийти на шлях змістовного, незалежного життя і творчої праці. І багато думок насувається після відвідин цього пам'ятника духової культури.

Філософічні роздуми перериває Пітер, який уже завершив свою місію, і ми їдемо до сусіднього містечка, щоб попрощатися з ним за смачним обідом у стилі „Дач".

— От, бачите, як ми добре впоралися — за три дні побували у двох століттях — у XVIII і в XX-му, — жартує він. — Маєте добру нагоду вибрати собі, котре вам більше до вподоби...

— Я волію XX-те, — не вагаючись викрикує Гейзел. — І як нам, нюйоркцям, можна скніти в такій тиші, без грюкоту собвею, без вуличних сенсацій. Це, як людині жити без пульсу... А ви уявляєте мене без косметики і в цьому чорному каптурі? Це ж просто жах!

Ми з чоловіком так і не „вибрали століття". Але тужлива мрія линула у чарівливі зелені простори „іншої Америки". Вони нагадували нам далеку батьківщину.

(Кінець).

ЛЬВІВСЬКИЙ МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ

У Музеї Етнографії у Львові відбулася виставка українського прикладного мистецтва, на якій були показані гарні вироби з гнутого скла, з металю, з дерева, інкрустації, вишивки, гобелени, декоративні пласти, орнаментовані тарілки та ін. Захоплення у глядачів викликали дерев'яні вироби майстрів із Яворівщини та дерев'яні скульптури лемківських народних майстрів на тему побуту прикарпатців.

НАГЛА І НЕВІДКЛАДНА СПРАВА — УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ! НА ВСТАНОВЛЕННЯ ТРЬОХ КАТЕДР ПОТРІБНО $1,800,000.00; ДОСІ ВПЛИНУЛО — $1,320,315.52; ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ $479,684.48

ПОТРІБНЕ, АЛЕ ЗІПСОВАНЕ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

раїнський тюрколог і історик проф. Омелян Пріцак. Не згадано ні однієї із його праць, друкованих в різних чужомовних виданнях, що їх самою тільки німецькою мовою було в 1954-1964 роках двадцять одна.

Зокрема ж дивує, що зовсім відсутній в названому списку відомий літературознавець, до того ж дуже активний в сьогоднішньому НТШ у ЗСА проф. Лука Луців. Ні одна з його праць, виданих інколи спільно з НТШ у ЗСА, протягом останніх десяти років, в реєстрі досягнень НТШ у ЗСА не згадана. А є між ними такі речі, як „Маркіян Шашкевич" (1963), „Тарас Шевченко — співець української слави і волі" (1964), „Ольга Кобилянська" (1965), „Іван Франко — борець за національну і соціяльну справедливість" (1967), „Василь Стефаник — співець української землі" (1971) та інші.

Подано в списку праць членів НТШ в ЗСАмерики не тільки праці деяких дійсних членів і членів - кореспондентів НТШ, але також і деяких звичайних членів цього Товариства, між ними і проф. Л. Добрянського, який, до речі, вже давно мав би бути найменований на дійсного члена. Проте і тут проведено дивну селективність. Не згадано наукових й історичних праць цілого ряду звичайних членів НТШ в ЗСА між ними таких (за списком з 1965), як Л. Бачинський, О. Біланюк, А. Вовк, Т. Гунчак, В. Давиденко, С. Карпинська, В. Маркусь, П. Мірчук, К. Паньківський, М. Пап, Є. Пизюр, М. Прокоп, І. Лисяк - Рудницький, І. Соневицький, В. Трембіцький, О. Федишин, І. Фізер, В. Шандор і багато інших.

Попав тільки до списка праць членів НТШ у ЗСА якимось чином проф. Р. Єндик, хоч і живе і працює він постійно в Европі і належить до Евр. НТШ.

Друкуючи в частині „Публікації НТШ у вільних країнах за 25 років — 1947-1972" список праць членів НТШ в ЗСА, виданих іншими видавництвами, упорядники й редактори цього реєстру не знайшли місця на вміщення хоч би короткого списка найважливіших праць дійсних і звичайних членів НТШ, що живуть поза ЗСА і видали чимало цінних праць в інших видавництвах, між ними таких науковців, як протоархимандрит ЧСВВ о. А. Великий, о. І. Гриньох, О. Кульчицький, П. Курінний, Н. Полонська-Василенко, Яр. Рудницький, В. Янів та багато інших. А є ж між ними науковці, записані тривалими позиціями не тільки в історії української науки взагалі, але і в історії НТШ. Тож і їхній науковий доробок міг би видатно причинитися для повнішого „світлого висліду діяльности НТШ", що про нього згадує автор статті в канцелярійному додатку до короткої історії НТШ проф. В. Лева.

Особливо ж болюче те, що в публікованих списках не згадано праць численних науковців і вчених, що вже померли, але були активними протягом останнього чвертьсторіччя і в українському науковому житті і в розвитку НТШ у ЗСА і в інших країнах світу, між ними хоч би таких, як Степан Баран, Євген Гловінський, Дмитро Дорошенко, Борис Крупницький, Зиновій Лисько, Михайло Міллер, Іван Мірчук, Домет Олянчин, Ярослав Пастернак, Володимир Тимошенко, Лев Чикаленко, Микола Шлемкевич, Олександер Шульгин, Вадим Щербаківський, Андрій Яковлів — із Історично-Філологічної Секції НТШ; Леонід Білецький, Микола Глобенко, Остап Грицай, Володимир Державин, Володимир Дорошенко, Павло Зайцев, Зенон Кузеля, Володимир Міяковський, Митр. Іларіон, Володимир Радзикевич з Філологічної Секції, чи й цілого ряду покійних науковців з інших Секцій НТШ. Не згадано, хоч більшість з них жили і працювали в ЗСА і їх праці були видавані іншими видавництвами. З-поміж усіх померлих згадані тільки деякі праці проф. Р. Смаль-Стоцького, В. Січинського і проф. К. Меннінга.

Ще прикро вражає тенденція применшувати в поданих довідках заслуги і працю, мабуть, немилих авторам і упорядникам списків науковців. При кількох згадках про статтейну й гаслову Енциклопедію Українознавства й Англомовну Енциклопедію Українознавства ніде не подано, що її творцем і головним редактором є проф. Володимир Кубійович, підкреслено тільки кількакратно, що це „праця членів НТШ", хоч це лише подекуди відповідає дійсності. На стор 24-ій тексту проф. Лева подано, що на загальних зборах НТШ 30 квітня 1947 р. проф. В. Кубійович був обраний на „наукового секретаря", хоч насправді він став тоді генеральним секретарем НТШ. Прізвища проф. В. Кубійовича не подано навіть при згадках про такі важливі його праці, як „Атляс України й сумежних країв" та „Географія України".

Видана в тому вигляді і з таким спрямуванням „Коротка історія НТШ" про сто років його праці для науки й нації не відповідає ні своєму завданню, ні тій високій меті, для якої вона мала б бути призначена.

Громадське віче в справі Катедри Українознавства

Ню Гейвен. (МЯ). В неділю 22-го жовтня тут в залі української католицької церкви відбулися громадські збори в справах Фонду Катедри Українознавства. Збори скликав місцевий Відділ ФКУ, який діє при УККА, Відділу в Ню Гейвені як самостійна одиниця. Збори відкрив д-р Михайло Снігурович, голова Відділу УККА, та голова місцевого Відділу ФКУ, привітавши головного промовця о. Степана Чомка з Бостону, і далі передавши слово секретареві Відділу ФКУ Миронові Мельникові, який вказав на ціль зборів. Прелеґент, колишній парох Ню Гейвену о. Чомко вказав на важливість Центру Українських Студій при Гарвардському Університеті та закликав до щедрих пожертв на цю ціль. По його промові посипались пожертви. Перша зголосила $1.000.00 даток п-і Прися Витвицька, який присвятила пам'яті свого мужа св. п. Івана Витвицького. (Це вже друга тисячка від цієї родини на цілі ФКУ). Разом готівкою і короткореченцевими заявами склали $9,033.00. Попередно вплинуло із Ню Гейвену $10,660. Деякі громадяни Ню Гейвену зложили свої пожертви через свої центральні організації.

На зборах промовляв теж о. Кіндрат Яців. Збори закінчено молитвою, яку провів о. Мирослав Мицишин, парох української католицької церкви в Ню Гейвені. По офіційній частині група студентської молоді при місцевому відділі ФКУ гостила присутніх кавою та солодким.

КОРОТКІ ВІСТКИ

ШОСТОГО ГРУДНЯ КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „Аполло-17" має вилетіти до Місяця, як останній у серії тих програм дослідження Місяця. На кораблі цього разу буде науковець - геолог Геррісон Смитт. Він сподівається знайти на березі так зв. Моря Спокою зразки пород, віком від 1 до 4 мільярдів років.

ДИРЕКТОР ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ІНВЕСТИГАЦІЇ Патрик Грей подав до відому, що надалі ЕфБіАй не буде заводити окремих картотек на сенаторів і конґресменів. Це практикувалось у минулому, хоча й без жадних наслідків.

У МЕТРОПОЛІТАЛЬНОМУ МУЗЕЇ в Ню Йорку, відколи там триває на другому поверсі виставка совєтського мистецтва, з'явилися „правила", що дуже нагадують „правила" в СССР: вийшовши на другий поверх до дверей залі, де є совєтська виставка, зацікавлений повинен розщібнути плаща й маринарку та підпадає немов би обшуку. На запитання, чому це дістьcя, сторож щось бурмоче, а потім дає зрозуміти, що йому так наказано робити.

ДВА ВЕЛИКІ АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ — Фирст Нешенел Ситі Банк та Чейс Мангеттен Банк, виявили бажання відкрити свої бюра в Москві для проведення й збільшення фінансових операцій між ЗСА і СССР. Це були б перші представництва американських банків у Москві з 1922 року.

Повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 2-го листопада 1972 р. упокоївся в Бозі, по короткій, але важкій недузі наш Дорогий ПРИЯТЕЛЬ

бл. п.
ПЕТРО СУЛИНКО

на 78-му році життя.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 3-го листопада ц. р. о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Литвина в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 4-го листопада 1972 р., з того ж похоронного заведення до української православної церкви Пресв. Тройці при Lyons Avenue в Ірвінґтоні, Н. Дж., а опісля на цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРИЯТЕЛІ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що по важкій недузі, на 52-му році життя, упокоївся в Бозі, дня 28-го жовтня 1972 року в Торонто, Канада

бл. п.
Д-Р ЮРІЙ БАЧИНСЬКИЙ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В глибокому смутку:

дружина — АННА
син — ІГОР
донька — ОКСАНА
мама — АННА в Монтреалі
сестри: ЛІДІЯ ТИЦЬКА з Родиною
МАРТА ГРИГОРІВ з Родиною в Торонто
брати: ЯРЕМА з Родиною в Ню Йорку, ЗСА
МИРОН з Родиною в Монтреалі

ДЕЩО ПРО НАШУ ЖЕРТВЕННІСТЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

бажання важливе і для українців в Америці. Бо як інакше проявлятиметься наш патріотизм, наша активна національна свідомість і наша громадянська зрілість? На нашу думку, вона може виявлятися лише в двоякий спосіб: в жертвуванні часу і труду на працю в наших молодечих, виховних, культурних і громадських установах і в жертвуванні гроша на всенаціональні та місцеві потреби. Хто ані одного, ані другого не робить, властиво виключає себе з української спільноти.

Цікаво було б також дослідити різниці в жертвенності наших громадян у залежності від місця їх поселення, тобто від громади, до якої вони належать.. Громади в Чикаго, Детройті, Лорейні, Клівленді, Боффало, здається, багато більше жертвенні. Українці в тих містах живуть у тісніших взаєминах, там існує громадська опінія, з якою менш-більш кожний мусить рахуватися. А там де українці розсіяні, так як у Ню Джерзі чи Ню Йорку, такого тиску громадської опінії нема. І це, правдоподібно, відбивається на їх жертвенності. Як було згадано, щоб складати гроші на неособисті потреби, треба певного самозапереченння, відмовлення собі певних приємностей і перемоги над власним егоїзмом. А це не усім легко дається. Для цього треба доброго прикладу, заохоти, прямого особистого звернення і тиску опінії цілої громади.

Варто приглянутися, як організують свої кампанії жиди, які, як відомо, приносять десятки або й сотні мільйонів долярів річно. Наприклад, Федерація жидівських філянтропійних товариств поставила собі метою зібрати цього року 30 мільйонів долярів на потреби жидівської громади в Америці. Об'єднаний Жидівський Апель збирає щороку ще більші суми на потреби Ізраїлю та різних жидівських груп у світі. Згадані агенції творять низку комітетів для поодиноких професій: лікарів, адвокатів, промисловців, купців. Ці комітети та їх місцеві філії очолюють видатні представники згаданих професій. Ці особи особисто звертаються до своїх колег за фахом і менш-більш визначають суму, якої сподіваються від них в залежності від їхнього матеріяльного стану. „Важко — оповідав знайомий жид - професіоналіст — відмовитись людині, яку всі знають, шанують і на опінії якої мені теж залежить". Ті, що відмовляються, мусять почувати себе ніяково між колегами і співвизнавцями, які почнуть їх ігнорувати, ізолювати, а то й бойкотувати.

Оцей приклад вказує, яким важливим у збірковій кампанії є особисте звернення шанованих, видатних громадян до своїх колег та знайомих і яке значення має тиск громадської опінії. Взагалі опінія жидівської громади має великий вплив на поведінку поодиноких жидів. Вона навіть виключає з товариського життя і жидівської спільноти тих, що входять у мішані подружжя. В нашій спільноті така ексклюзивність була б небажана,

Треба признати, що організатори кампанії ФКУ успішно використовують методи особистих відвідин і особистого звернення до поодиноких людей. У громадах, де є такі ідейні збирачі, які не зневіряються відмовами, не жаліють часу і труду, висліди збірки кращі. Нема сумніву, що коли Чикаго, Клівленд, Лорейн, Детройт склали на ФКУ пропорційно найбільше грошей, то велика заслуга в цьому місцевих ентузіястів цієї справи.

Чи не було б можливим і в нас витворити таку здорову громадську опінію всієї етнічної групи, яка оцінювала б і шанувала людей не за їх слова і титули, а за їх вклад часу, труду і гроша на потреби своєї спільноти?

Відділ УККА Півд.-Сх. Мічігену...

(Закінчення з 1-ої стор.)

в свою незалежність, то й не можуть її втратити тепер. Він сам готовий разом із українцями протестувати проти жахливого терору, що його переносить тепер український народ в Україні.

Промову конг. Брумфілда прийняли приявні гучними оплесками. Це тим більше, що Віліям С. Брумфілд є конгресменом із тієї виборчої округи, в якій нема українських голосів, отже ж його заяву в українській справі ледве чи можна назвати передвиборчою пропагандою.

Конгресмен Лусієн Н. Недзі, демократ із мішаної чорно - білої округи, обмежився до короткого привітання Відділу УККА з його ювілеєм. Правда — сказав конгресмен Недзі — я і конгресмен Брумфілд належимо до двох різних політичних партій, але в двох справах ми однозгідні: в справі „басінг" і в справі оборони прав поневоленого українського народу.

Посадник Совтфілду, Норман Федер, на терені якого відбувався цей вечір, зложив побажання Відділові-ювілятові, висловлюючи при тому радість, що український елемент у цьому скоро зростаючому місті скріплюється, доказом чого є чудова церква св. Покрови і помітна активізація українців у системі УККА. В доказ пошани до керівної української організації, якою він уважає УККА, посадник вручив символічний ключ до міста Богданові Федоракові, голові Відділу - Ювілята, і визначним гостям цього вечора конгресменові Недзі і посадникові Гемтремку Реймондові Войтовичеві.

Після вечері відбулася мистецька програма. Приявні мали нагоду милуватися чудовим голосом Христини Липецької, мецо-сопрано. Солістці акомпаніювала молода піяністка, Оксана Скипакевич-Ксенош.

Другим солістом був д-р Володимир Боднар, баритон, із Клівленду, якому акомпаніювала проф. Ірина Заячківська-Гаврилюк.

Балерина Мотря Макар, талановита адептка народного танцю і балету, відтанцювала „Червону руту" Володимира Івасюка.

Милою несподіванкою вечора був виступ молоденької рецитаторки і солістки в юних хорах, а тепер уже магістра факультету живого слова, Віри Потапенко. Вона з знаменитою дикцією і глибоким зрозумінням продеклямувала Ліни Костенко „На все є час", „Чайка на крижині" і „Крила", подаючи їх слухачам у власному поетичному перекладі на англійську мову.

В ході програми представлено делегатів від 38-ох членських організацій, а також бувших голів і членів управи продовж минулого чвертьстоліття, зачитано письмові привітання від Централі УККА та від членів почесного комітету, що не могли особисто вітати ювілята.

На вечорі були представники від інших національних груп на терені нашого міста і стейту. Від латишів був Зігуртс Рудзітіс, голова Комітету Поневолених Націй, від литовців Бернард Брізгис, від мадярів Люіс Буда, від поляків Гжегож Рей з дружиною, від словаків Ян Бєлянський.

Ювілейне святкування відбувалося під патронатом почесного комітету, очолюваного Віліямом Г. Мілікеном, губернатором стейту Мічіґен. До комітету входили сенатори П. А. Гарт (демократ) і Роберт П. Гріффін (республіканець), 5 республіканських і 4 демократичні конгресмени, 2 члени стейтової легіслатури, мейори міст і містечок: Детройт, Гемтремк, Сафафілд, Ворен, Дирборн, Аллен Парк, Лівонія, дев'ять священиків-парохів українських церков, президент Детройтського університету, генерал Михайло Крат і Олександер Вишнівський, п'ять бувших голів Відділу - ювілята.

Ювілейні святкування підготовив діловий комітет, до якого входили ін. Адріян Черняк, мгр Володимир Рижий і маестро Микола Кавка.

Програму вечора вели Ірина Захарків і Борис Потапенко. Після офіційної частини святкування гості забавлялися гутіркою і танцями при добрій оркестрі.

П. Рогатинський

В Америці урядово заборонено полювати з повітря

Вашингтон. — Федеральні й стейтові судді будуть суворо карати тих осіб, які займатимуться полюванням з повітря з допомогою гелікоптерів чи літаків за диким звірем, орлами та ін. птахами. У 1971 році щодо цього був винесений закон, але його майже не застосовували через неспівмірність між виною і покарою, наприклад, суддя мав би наказати відібрати у мисливця чи власника гелікоптер, з якого полювали або ловили дику звірину. Першого листопада президент Ричард Ніксон підписав остаточну версію закону проти полювання й виловлювання дикої звірини, в тому й вовків, та диких птахів, у тому й орлів, з допомогою гелікоптерів чи літаків. Їх не будуть конфіскувати, але за новим законом висоту покари для проступників будуть оприділяти прокуратори чи суд.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 11 ЛИСТОПАДА 1972 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі. Проситься вирівняти вкладки. Фінансовий секретар може прийти за вкладкою особисто. Його тел. 432-2983. — В. Бутковський, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 12 ЛИСТОПАДА 1972 р.

ГАМТРАМК, Міш. Місячні збори Т-ва М. Шашкевича — 94 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі при 2376 Ґрилінг. — М. Бориськевич, рек. секр.